

چرا ای از

عید غدیر

ویژه‌نامه عبدالله اکبر عید سعید غدیر خم عید ولایت و امامت

هفته‌نامه افق حوزه؛ دوشنبه ۱۹ خرداد ۱۴۰۴؛ ۱۳ ذی الحجه ۱۴۴۶

بی‌تردید واقعه غدیر خم فقط یک رویداد تاریخی نیست؛ بلکه حادثه‌ای بزرگ برای حفظ دستاوردهای بعثت همه پیامبران الهی و خصوصاً پیامبر ﷺ قلمداد می‌شود. به‌تعبیر دقیق‌تر استمرار خط و آموزه‌های نبوت است که جریان رسالت را به امامت پیوند می‌دهد و در تعیین صحیح مسیر اسلام و مسلمانان نقش محوری و اساسی دارد؛ زیرا حفظ دستاوردهای رسالت و فهم دقیق از قرآن مجید بدون پیام غدیر ممکن نیست. به‌مناسبت در پیش‌بودن عید سعید غدیر خم و اهمیت و جایگاه این عید بزرگ، به بازخوانی بیانات برخی از مراجع عظام تقلید و علما درباره آن می‌پردازیم.

امام خمینی رحمه‌الله:

غدیر یک مسأله روز است؛ غدیر یعنی نباید دین را از سیاست جدا کرد. حکومت آمیخته با سیاست است و حکومت صالح و عادل، عین اسلام و دین است. آنان که سیاست را از دین جدا می‌دانند، در حقیقت منکر غدیر هستند. قضیه غدیر، قضیه جعل حکومت است. این است که قابل نصب است؛ و الّا مقامات معنوی قابل نصب نیست.

مسأله، مسأله حکومت است، مسأله، مسأله، مسأله سیاست است، حکومت عدل سیاست است، تمام معنای سیاست است. خدای تبارک و تعالی این حکومت را و این سیاست را امر کرد که پیغمبر به حضرت امیر واگذار کنند، چنانچه خود رسول خدا سیاست داشت و حکومت بدون سیاست ممکن نیست. این سیاست و این حکومتی که عجین با سیاست است، در روز عید غدیر برای حضرت امیر ثابت شد.

زنده نگه داشتن این عید نه برای این است که چراغانی بشود و قصیده‌خوانی بشود و مداحی بشود، اینها خوب است، اما مسأله این نیست. مسأله این است که به ما یاد بدهند که چطور باید تبعیت کنیم، به ما یاد بدهند که غدیر منحصر به آن زمان نیست، غدیر در همه اعصار باید باشد و روشی که حضرت امیر در این حکومت پیش گرفته است باید روش ملت‌ها و دست‌اندرکاران باشد. قضیه غدیر، قضیه جعل حکومت است، این است که قابل نصب است و الّا مقامات معنوی قابل نصب نیست.

چرا ای برتری عید غدیر

و نقش آن در تکمیل دین

از منظر قرآن کریم

امام خامنه‌ای

غدیر فقط این نیست که امیرالمؤمنین علیه‌السلام را معین کردند؛ این هم مهم است؛ اما از این مهم‌تر این است که ضابطه را معین کردند، قاعده را معین کردند؛ معلوم شد که در جامعه اسلامی، حکومت سلطنتی معنا ندارد، حکومت شخصی معنا ندارد، حکومت زور و زور معنا ندارد، حکومت اشرافی معنا ندارد، حکومت تکبر بر مردم معنا ندارد، حکومت امتیازخواهی و زیاده‌خواهی و برای خود جمع‌کردن و افزودن معنا ندارد، حکومت شهوت‌رانی معنا ندارد؛ معلوم شد که در اسلام این‌چوری است. این قاعده در غدیر وضع شد. وقتی این قاعده وضع شد، آن‌وقت «يُنشِ الدّینَ کفّروا من دینکم»؛ دیگر دشمن‌ها از اینکه بتوانند، مسیر این دین را تغییر بدهند، مأیوس می‌شوند؛ چون مسیر دین آن‌وقتی تغییر پیدا می‌کند که آن نقطه اصلی، آن هسته اصلی تغییر پیدا کند؛ یعنی هسته قدرت، هسته مدیریت، هسته ریاست اگر تغییر پیدا کند، همه چیز تغییر می‌کند؛ بله، در واقعیت عملی، تغییراتی به وجود می‌آید و افرادی از قبیل خلفای بنی‌امیه و بنی‌عباس سر کار می‌آیند به‌عنوان اسلام، حجاج‌بن‌یوسف هم [سر کار] می‌آید؛ اما اینها دیگر ضابطه را نمی‌توانند به هم بزنند.

• غدیر به‌عنوان شاخص و معیار همیشگی

اما مسأله غدیر، مسأله ایجاد یک شاخص است، یک معیار و میزان است. تا آخر دنیا مسلمانان می‌توانند، این شاخص را، این معیار را جلوی خودشان قرار بدهند و تکلیف مسیر عمومی امت را معین کنند. ابینی که پیغمبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم حساس‌ترین زمان را برای اعلام مسأله ولایت انتخاب کرد، این انتخاب پیغمبر نبود، انتخاب خدای متعال بود. از طرف پروردگار وحی رسید که: «بلغ ما انزل الیک من ربّک»؛ نه اینکه پیغمبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم مسأله امامت و ولایت را از سوی پروردگار قبلاً نمی‌دانست؛ چرا، از اول بعثت برای پیغمبر مسأله روشن بود. بعد هم حوادث گوناگون این بیست و سه سال، آن چنان این حقیقت را عریان و آشکار کرد که جای تردیدی باقی نمی‌گذاشت؛ اما اعلان رسمی باید در حساس‌ترین زمان اتفاق می‌افتاد و به دستور پروردگار اتفاق افتاد: «بلغ ما انزل الیک من ربّک وأنّ لم تفعل فما بلغت رسالتک»؛ یعنی این یک رسالت الهی است که باید بگوئی. بعد هم که در غدیرخم، در نزدیکی جحفه، نبی مکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم مردم را متوقف کردند، کاروان‌های حجاج را جمع کردند و این مطلب را اعلان کردند، آیه شریفه آمد که:

«اليوم اکملت لکم دینکم واتممت علیکم نعمتی»؛ نعمت کامل شد، دین کامل شد. امروز هم در دنیای اسلام؛ آنهایی که با معارف اسلامی آشنا هستند، مراجعه کنند به قرآن، مراجعه کنند به ضوابطی که در قرآن برای بندگی حق و زندگی و جهت‌گیری بندگان حق – یعنی ملت‌ها – معین شده است، امکان ندارد به نتیجه‌ای برسند جز نتیجه امامت امیرالمؤمنین علیه‌السلام و آنچه دنباله اوست. این ادعای ماست و می‌توانیم، این ادعا را کاملاً ثابت کنیم.

• حکومت پنج‌ساله امیرالمؤمنین درس عبرتی برای بشریت

امامت، یعنی همان اوج معنای مطلوب اداره‌ی جامعه در مقابل انواع و اقسام مدیریت‌های جامعه که از ضعف‌ها و شبهات و نخوت و فزون‌طلبی انسانی سرچشمه می‌گیرد. اسلام شیوه و نسخه امامت را به بشریت ارائه می‌کند؛ یعنی این‌که یک انسان، هم دلش از فیض هدایت الهی سرشار و لبریز باشد، هم معارف دین را بشناسد و بفهمد – یعنی راه را درست تشخیص دهد – هم دارای قدرت عملکرد باشد – که «یا یحیی خذ الکتاب بقوة» – هم جان و خواست و زندگی شخصی برایش حائز اهمیت نباشد؛ اما جان و زندگی و سعادت انسانها برای او همه چیز باشد؛ که امیرالمؤمنین در کمتر از پنج سال حکومت خود، این را در عمل نشان داد. شما می‌بینید که مدت کوتاه کمتر از پنج سال حکومت امیرالمؤمنین علیه‌السلام، به عنوان یک نمونه و الگو و چیزی که بشریت آن را هرگز فراموش نخواهد کرد، در طول قرن‌ها همچنان می‌درخشد و باقی مانده است. این نتیجه درس و معنا و تفسیر واقعه غدیر است.

• چرا ای اهمیت غدیر

علت اهمیت عیدغدیر، مسأله‌ی ولایت است. وقتی برای یک ملت، قضیه ولایت و حکومت حل شود، آن هم به شکلی که در غدیرخم حل شد، حقیقتاً آن روز برای آن ملت، عید است. چون اگر ما بگوییم که مهم‌ترین و حساس‌ترین مسأله هر ملتی، همین مسأله حکومت و ولایت و مدیریت و حاکمیت والای بر آن جامعه است، این تعیین‌کننده‌ترین مسأله برای آن ملت است. ملت‌ها هرکدام به نحوی، این قضیه را حل کرده‌اند؛ ولی غالباً نارسا و ناتمام و حتی زیان‌بخش.

پس، اگر ملتی توانسته باشد این مسأله اساسی را به نحوی حل کند که در آن، همه چیز آن ملت. کرامت او، معنویت او، توجه او به خدا، حفظ سعادت دنیایی او و بقیه چیزهایی که برای یک ملت مهم است. رعایت شده باشد، واقعا آن روز و آن لحظه، برای آن ملت عید است.

• پیام‌های تمدنی مدیریت جهانی غدیر

مسأله‌ی غدیر، یعنی گزینش علم و تقوا و جهاد و ورع و فداکاری در راه خدا و سبقت در ایمان و اسلام و تکیه روی این‌ها در تشخیص و تعیین مدیریت جامعه. این قضیه، یک قضیه ارزشی است. به این معنا، غدیر نه برای شیعیان، بلکه برای همه مسلمانان، آموزنده و حاوی درس است و می‌تواند مورد تجلیل و تکریم قرار بگیرد. امروز گرفتاری‌های عمده ملت‌ها در دنیا، گرفتاری ناشی از مدیران و دست‌های گرداننده جامعه است. آنها فاسدند که فساد در ملت‌ها، ریشه همه ارزش‌ها و اصالت‌ها را می‌کند و از بین می‌برد. آنها فاسدند که ملت‌ها، ذلیل و برده و نوکرصفت بار می‌آیند. آنها فاسدند که قدرت‌های شیطانی، بر ملت‌هایشان تسلط پیدا می‌کنند. آنها فاسد و بی‌بندوبارند که در متن جوامعشان، ایمان بکلی رخت برمی‌بندد. امروز، این بلای عمومی جوامع غربی است؛ بلای بی‌ایمانی و سردرگمی و عدم تکیه‌ی روحی به یک نقطه‌ی مطمئن و بقیه‌ی انواع فسادهایی که در دنیا هست.

منبع: farsi.khamenei.ir

در بعضی از تعبیرات گفته شده است که عید غدیر عبدالله‌الاکبر و از همه اعیاد بالاتر است. علت این وجه این چیست؟ خب، در قرآن کریم آیاتی هست که به غیر از مسأله غدیر به مسأله دیگری قابل تطبیق نیست. همین آیه معروف «الْیَوْمَ نُنِشِ الدّینَ کفّروا من دینکم فلا تخشَوْهم وَاخْشَوْنَ الْیَوْمَ اَکْمَلْتُ لَکُم دِینَکُم وَاتَمَمْتُ عَلَیکُم نِعْمَتِی وَرَضِیتُ لَکُمُ الْإِسْلَامَ دِیناً» که در اوایل سوره مانده است، با غیر مسأله‌ای در وزن و اهمیّت و اندازه مسأله غدیر، قابل تطبیق نیست؛ فقط یک‌چنین مسأله‌ای است که می‌تواند تعبیر «الْیَوْمَ نُنِشِ الدّینَ کفّروا من دینکم» درباره‌اش بیاید. آن کسانی که در مضمون این آیات خدشه کرده‌اند، حرف‌هایی می‌زنند، مطالبی گفته‌اند، مخالفین و کسانی که قضیه غدیر را قبول ندارند، این آیه را به‌نحوی تأویل کرده‌اند؛ لکن این بخش از آیه قابل تأویل نیست.

• علت یأس کفار پس از نزول آیه اکمال

امروز روزی است که دشمنان –کفار– از دین شما مأیوس شدند. چه چیزی مگر بر دین اضافه شد که دشمن را مأیوس کرد؟ آن احکامی که در این آیه، در اوّل سوره مانده، قبل و بعد از این فقره آمده است، مگر چقدر اهمیّت دارد؟ این تعبیر درباره نماز نیامده است، درباره زکات نیامده است، درباره جهاد نیامده است؛ درباره هیچ‌یک از احکام فرعی الهی نیامده است که «الْیَوْمَ نُنِشِ الدّینَ کفّروا من دینکم»؛ پس این یک قضیه دیگری است؛ غیر از این احکام فرعی است. آن قضیه چیست؟ قضیه رهبری جامعه اسلامی؛ قضیه نظام حکومت و امامت در جامعه اسلامی. بله، ممکن است تخلف کنند –کما اینکه کردند؛ چند قرن بنی‌امیه و بنی‌عباس و امثال اینها با نام امامت و خلافت و مانند اینها، پادشاهی کردند؛ سلطنت کردند– [اما] این لطمه‌ای نمی‌زند به فلسفه غدیر.

• غدیر؛ تعیین قاعده حکومت در اسلام

ماجرای تعیین غدیر، ماجرای تعیین ضابطه است، تعیین قاعده است. یک قاعده‌ای در اسلام درست شد؛ پیغمبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم در ماه‌های آخر عمر، این قاعده را وضع کرد؛ آن قاعده چیست؟ قاعده امامت؛ قاعده ولایت... قاعده حکومت و اقتدار و قدرت‌مداری در جامعه اسلامی، با غدیر معین و پایه‌گذاری شد؛ اهمیّت غدیر این است. اهمیّت